
Doroczne Zebranie Naukowe TNW 28 listopada 1983

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 46, 102-114

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOROCZNE ZEBRANIE NAUKOWE TNW 28 LISTOPADA 1983

Zebranie odbyło się w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica.

1. Przemówienie Prezesa TNW Wiktora Kemuli

Szanowni Państwo,

Otwieram Doroczne Zebranie Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W imieniu Zarządu Towarzystwa witam serdecznie przybyłych członków Towarzystwa. Gratuluję również ostatnio wybranym członkom Towarzystwa, licząc na ich aktywną postawę i życząc sukcesów. Witam także serdecznie gości: Prezesa Polskiej Akademii Nauk - prof. Aleksandra Gieysztora, Wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk - prof. Leonarda Sosnowskiego, Wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk - prof. Macieja Wiewiórowskiego, Zastępcę Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk - prof. Zbigniewa Gertycha, Zastępcę Dyrektora Wydziału Kultury Urzędu m. st. Warszawy - mgr Izabellę Toczydłowską, przybyłą w imieniu Prezydenta m. st. Warszawy, Prezesa Towarzystwa Przyjaciół Warszawy - prof. Stanisława Lorentza, Prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego - dra Jakuba Chojnackiego, Dyrektora Biura Społecznej Działalności Naukowej Polskiej Akademii Nauk - mgr Edwarda Hałonia.

Dzisiejsze zebranie jest drugim w tym roku. Jest ono tradycyjnym listopadowym zebraniem naukowym wszystkich członków Towarzystwa.

Zanim przystąpimy do realizacji programu dzisiejszego zebrania, informuję ze smutkiem, że na zawsze od nas odeszli: Stefan BERNAS, zmarł dnia 4 sierpnia 1983, dr, profesor Politechniki Warszawskiej, dyrektor Instytutu Elektroenergetyki, członek Wydziału VI TNW,

Witold DRABIKOWSKI, zmarł dnia 17 września 1983, dr, profesor, kierownik Zakładu Badania Biochemii Mięśni i Układów Kurczliwych w Instytucie Biologii Doświadczalnej im. N. Nenckiego Polskiej Akademii Nauk, sekretarz Wydziału IV TNW,

Adam GRUCA, zmarł dnia 13 czerwca 1983, dr, profesor, kierownik Kliniki Ortopedycznej Akademii Medycznej w Warszawie, członek Wydziału V TNW, od r. 1948, nestor chirurgii polskiej,

Halina LEWICKA-KOWALCZYK, zmarła dnia 16 sierpnia 1983, dr, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Zakładu Językoznawstwa romańskiego, członek Wydziału I TNW,

Aleksander SZCZYGIET, zmarł dnia 9 czerwca 1983, dr, profesor Akademii Medycznej w Warszawie, wieloletni przewodniczący Komitetu Żywności Ludności Polskiej Akademii Nauk, członek Wydziału V TNW,

Jan ZACHWATOWICZ, zmarł dnia 18 sierpnia 1983, dr, profesor architektury Politechniki Warszawskiej, były generalny konserwator zabytków, członek TNW od r. 1945, wiceprezes Tymczasowego Zarządu TNW, członek Wydziału II.

Na zebraniu jubileuszowym, które się odbyło w marcu br. zostały omówione okoliczności, które doprowadziły do wznowienia działalności naszego Towarzystwa. Prace z tym związane są w toku. Wszystkie Wydziały już pracują. Sprawozdanie z przebiegu prac za miniony okres przedstawi dziś Sekretarz Generalny Towarzystwa, prof. Piotr Strebeyko. Ja ograniczę się do krótkiej charakterystyki zadań, które nas czekają. Członkowie Prezydium Zarządu poświęcili dużo czasu tej sprawie. Wyniki są powielone i będą udostępnione członkom Towarzystwa.

Nasze Towarzystwo ma kontynuować tradycje działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk, założonego w roku 1800, następnie podjęte przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie, które powstało w roku 1907. Zamierzamy utrzymywać bliski kontakt z innymi towarzystwami o podobnej tematyce.

Właśnie zaprosiliśmy na dzisiejsze zebranie przedstawicieli najstarszych towarzystw, założonych przed powstaniem listopadowym, a mianowicie: Lubelskiego /1818/ oraz Płockiego /1820/.

Wprawdzie Towarzystwo nasze ma działać przede wszystkim w Warszawie i województwie warszawskim, ale sądzimy, że współpraca z innymi towarzystwami o podobnej tematyce będzie pożyteczna dla rozwoju nauki w Polsce, pojmowanego jako służba społeczna. Natrafiliśmy, niestety, na trudny okres w życiu naszego Narodu.

Dużo uwagi poświęcił Zarząd opracowaniu wytycznych działalności Towarzystwa, pozostawiając poszczególnym Wydziałom zagadnienie planowania własnej pracy opartej na tych wytycznych. Tak więc, nawiązując do tradycji, zamierzamy zorganizować cykle odczytów o tematyce historycznej, omawiając sylwetki Polaków - przedstawicieli różnych dziedzin wiedzy i nauki - na odczytach i w postaci publikacji w naszych czasopiśmie, starając się pamiętać o tematyce regionu warszawskiego.

Sądzimy, że tematyka odczytów na poszczególnych Wydziałach powinna mieć charakter interdyscyplinarny, a więc obejmować zagadnienia nie tylko jednego Wydziału. Tendencja ta ma odpowiedzieć szybkiemu rozwojowi wiedzy współczesnej, który obecnie obserwujemy.

Poza wymienioną działalnością sądzimy, że należy również prowadzić popularyzację nowoczesnych osiągnięć określonej dyscypliny wiedzy, ale na poziomie uniwersyteckim.

Przypomnę, że Towarzystwo ma dziś sześć Wydziałów. Oto ich nazwy: Wydział I - językoznawstwa i historii literatury, II - nauk historycznych, społecznych i filozoficznych, III - nauk matematyczno-fizycznych, IV - nauk biologicznych, V - nauk lekarskich oraz VI - nauk technicznych. Łącznie z Sekcjami na Wydziałach - których nie wymieniłem - jak widzimy zakres tematyki jest - praktycznie biorąc -

nieograniczony. Wyniki tej działalności również mają być publikowane w naszych czasopismach lub w postaci książek.

Sądzimy, że wstęp na odczyty powinien być dostępny również dla osób nie będących członkami Towarzystwa, a zainteresowanych daną tematyką.

Aby umożliwić członkom Towarzystwa uczestniczenie w wykładach i zebraniach zamierzamy wydawać informator-komunikat, który będzie zawierać tematykę pracy Wydziałów na dłuższy okres czasu. W ten sposób członkowie wszystkich Wydziałów będą poinformowani o tematyce prac Sekretariatu. Pierwszy numer Komunikatu został doręczony dziś zebranym, nieobecny będzie przesłany do miejsca zamieszkania. Tematy odczytów o charakterze ogólnym zamierzamy ogłaszać w prasie codziennej. Prelegentami mają być członkowie Towarzystwa lub osoby zaproszone. Dawniej dobrym obyczajem było, że już kandydat na członka Towarzystwa zgłaszał temat referatu ze swojej działalności naukowej.

Spodziewamy się, że referaty będą wywoływać ożywioną dyskusję która często może przyczynić się do pogłębienia poruszanego zagadnienia. Zamierzamy również nawiązać współpracę z innymi towarzystwami jeżeli tematyka będzie tego wymagała. Aby te zamiary móc realizować należy wybierać - jak sądzę - na członków osoby aktywne.

Rozwinięcie tej działalności wymaga jeszcze pieniędzy

i zabezpieczenia odpowiednich pomieszczeń, co w tej chwili jest troską Zarządu. Czasy są trudne i liczymy na aktywność i pomoc członków naszego Towarzystwa sądząc, że uda się nam nawiązać współpracę, pomoc wzajemną w sprawach naukowych, a może nawet doprowadzić do regularnego zbierania się członków Wydziałów raz na miesiąc /albo i na tydzień/ gdy zdobędziemy odpowiedni lokal i fundusze. Są to sprawy niełatwe.

W sposób możliwie krótki przytoczyłem przebieg dyskusji, które odbywały się na posiedzeniach Zarządu na temat czekających nas zadań. Obszerny tekst tymczasowych wytycznych będzie powielony i udostępniony członkom Towarzystwa.

A teraz przystąpimy do wręczenia dyplomów nowym członkom, wybranym dnia 13 października 1982. Ze względów technicznych dyplomy członków wybranych ostatnio 14 listopada 1983 wręczymy w terminie późniejszym.

2. Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Piotra Strebeyki
za okres od 27 października 1982 do 14 listopada
1983

Dostojne Zgromadzenie,

przed ośmioma miesiącami obchodziliśmy w tej sali 75 rocznicę założenia Towarzystwa Naukowego Warszawskiego - spadkobiercy idei i kontynuatora prac Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Artykuł 1 statutu z roku 1935 głosił: "Towarzystwo Naukowe Warszawskie, założone dnia 25 listopada 1907 roku, ma na celu rozwój i popieranie badań naukowych we wszystkich gałęziach wiedzy czystej i stosowanej, łącząc zamierzenia swoje z cennymi tradycjami Królewskiego Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk".

Dzisiejsze zebranie naukowe jest naszym tradycyjnym świętem, obchodzonym zwykle 25 listopada - w rocznicę powstania naszego Towarzystwa. W dniu tym co roku składaliśmy publicznie sprawozdanie z działalności Towarzystwa.

Wybrany 6 maja 1981 Tymczasowy Zarząd opracował nowy statut, przystosowany do obecnych warunków naszej działalności, zarejestrował Towarzystwo w Urzędzie m. st. Warszawy, przeprowadził wybory 142 nowych członków i zakończył swą działalność dnia 27.X.1982. W dniu tym Ogólne Zebranie Administracyjne wybrało nowy Zarząd i Komisję Rewizyjną.

Obecne sprawozdanie obejmuje okres jednego roku od 27.X.1982 do ostatniego ogólnego zebrania administracyjnego, które się odbyło 14.XI.1983 i na którym wybrano 86 nowych członków.

Na Wydziale I językoznawstwa i historii literatury członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Andrzej Bogusławski, Edmund Jankowski, Janina Kulczycka-Saloni, Mieczysław Jerzy Konstler i Zuzanna Topolińska, a korespondentami profesorowie i docenci: Barbara Bartnicka, Tadeusz Kołakowski, Janusz Rieger, Ewa Rzetelska-Feleszko i Elżbieta Smużkowa.

Na Wydziale II nauk historycznych, społecznych i filozoficznych członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Maria Bogucka, Andrzej Jakimowicz, Henryk Kupiszewski, Jerzy Łoziński, Antoni Mączak, Stanisław Mossakowski, Janusz Stanisław Pasierb, Stanisław Trawkowski i Zbigniew Wójcik, a korespondentami zostali docenci: Juliusz Chróścicki i Marek Kwiatkowski.

Na Wydziale III nauk matematyczno-fizycznych członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Czesław Bessaga, Grzegorz Białkowski, Andrzej Birula-Białynicki, Iwo Birula-Białynicki, Jerzy Dobrzycki, Jerzy Kołodziejczak, Stanisław Leszczycki, Krzysztof Maurin, Aleksander Pełczyński, Stefan Piotrowski, Zbigniew Semadeni, Kazimierz Smulikowski, Ryszard Sosnowski, Roman Teisseyre-Techer, Andrzej Trautman i Andrzej Wróblewski. Korespondentów nie wybierano.

Na Wydziale IV nauk biologicznych członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Ludmiła Baśsalik-Chabielska, Zofia Kasprzyk, Andrzej Paszewski, Maria Piechowska, Zofia Starck, Tadeusz Traczyk, Piotr Węgleński i Wanda Woźnicka, a członkiem korespondentem docent Bohdan Pisarski.

Na Wydziale V nauk lekarskich członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Stanisław Biniecki, Krystyna Bożkowa, Henryk Bukowiecki, Tadeusz Dzierżykray-Rogalski, Marian Garlicki, Janusz Jeliaszewicz, Mirosław Mossakowski, Tadeusz

Orłowski, Edward Rużyłło, i Stefan Wesołowski, a korespondentami profesorowie: Krzysztof Boczkowski, Tadeusz Chruściel, Andrzej Danysz, Paweł Krakówka, Stefan Krus, Adam Nowosiłowski, Maria Sieniawska, Eugeniusz Spiechowicz, Wacław Sitkowski i Czesław Turski.

Na Wydziale VI nauk technicznych członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Janusz Ciborowski, Zbigniew Ciok, Henryk Frąckiewicz, Roman Gutowski, Zygmunt Hasterman, Tadeusz Kaczorek, Tadeusz Lazzarini, Adam Morecki, Jarzy Ostromęcki, Bohdan Paszkowski i Wiesław Seruga, a korespondentami zostali profesorowie i docenci: Anatol Gosiewski, Janusz Molski, Bohdan Mroziewicz, Adam Piątkowski, Krystyn Plewko i Marek Roman. W Sekcji nauk rolniczych członkami zwyczajnymi zostali profesorowie: Stanisław Moskał, Emil Nalborczyk i Jan Roman Starck.

W sumie dokonano wyboru 62 członków zwyczajnych i 24 korespondentów. Dyplomy członkowskie będą im wręczone na następnym Zebraniu Ogólnym.

W ciągu ostatniego roku pożegnaliśmy z głębokim żalem sześciu zasłużonych członków naszego Towarzystwa, których nazwiska wymienił p. Prezes w swoim przemówieniu. Obecnie Towarzystwo liczy 212 członków zwyczajnych i 56 członków korespondentów.

Według dawnej struktury TNW, przy Wydziale II nauk historycznych, społecznych i filozoficznych istniała Sekcja nauk prawnych i ekonomicznych, reprezentowana obecnie przez dwóch tylko członków. Sekcja ta została formalnie reaktywowana. Poza tym Wydział II zaproponował utworzenie nowej Sekcji nauk filozoficznych i socjologicznych. Propozycję tę przyjęto na Plenarnym Zebraniu Zarządu i na Ogólnym Zebraniu Administracyjnym w dniu 14.XI.1983.

Przy Wydziale VI nauk technicznych istniała Sekcja nauk rolniczych. Wydział VI już reaktywował tę sekcję, powołując do niej 5 członków.

Każdy Wydział, w myśl statutu, może mieć tylko 40 członków zwyczajnych i 20 korespondentów, a sekcja przy Wydziale może mieć 20 członków zwyczajnych i 10 korespondentów. Sekcje zwiększają liczbę członków danego wydziału i wzmagają jego działalność.

Z okazji wspomnianej już 75 rocznicy założenia TNW, odbyło się dnia 18.III.1983 Zebranie Uroczyste, na którym prof. Stefan Kieniewicz wygłosił odczyt pt. "Od Towarzystwa Przyjaciół Nauk do Towarzystwa Naukowego Warszawskiego". Stan wojenny i związane z nim ograniczenia działalności towarzystw naukowych spowodowały przesunięcie terminu zebrania z tradycyjnej daty 25 listopada ubiegłego roku na marzec bieżącego roku. Na zebraniu tym odczytano nazwiska 142 członków przyjętych do Towarzystwa w roku 1962, którym dziś wręczono dyplomy członkowskie.

Z okazji 75 rocznicy założenia TNW, postanowiono wydać 500 pamiątkowych medali. Mennica Państwowa obiecała wykonanie medalu w III kwartale 1984.

Działalność naukowa, zgodnie z naszą tradycją, skupiała się głównie wokół zebrań wydziałowych /sprawozdanie z działalności naukowej podajemy w niniejszym Roczniku/.

Ponadto Wydziały odbywały posiedzenia poświęcone sprawom organizacyjnym, jak: wybory swoich władz, wybory nowych członków i plany działalności.

Podkreślano niejednokrotnie potrzebę organizowania zebrań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym oraz uczestnictwa w nich członków innych Wydziałów. W tym celu byłoby bardzo pożądane, aby Wydziały zaplanowały odczyty na okres dłuższy, podając to do wiadomości Sekretariatu Towarzystwa. Wówczas rozeszłalibyśmy zawiadomienia do członków informujące o nazwisku prelegenta, terminie i temacie referatu. Wydział I zrobił już plan odczytów do lipca 1984, który podaliśmy w Komunikacie.

Akcja wydawnicza w tym początkowym okresie działalności Towarzystwa była oczywiście bardzo skromna. Dawniej TNW wydawało "Rocznik" poświęcony ogólnym sprawom Towarzystwa, "Sprawozdania" z działalności poszczególnych Wydziałów oraz różne opracowania monograficzne, np. w roku 1948 Towarzystwo wydało 180 arkuszy.

W roku 1982 mogliśmy wydać tylko wspomniany poprzednio Informator, zawierający skład Zarządu, listę członków i streszczenie referatu prof. Stefana Kieniewicza. Pełny tekst tego referatu będzie opublikowany w "Roczniku", który ukaze się w formie małej poligrafii w roku 1984. Cykl produkcyjny trwa bardzo długo. Umieszczenie "Rocznika" w planach wydawniczych PAN wymaga dłuższego wyprzedzenia w czasie. Dopiero następne tomy "Rocznika" będą normalnie drukowane. Mamy nadzieję, że sprawozdania z działalności Wydziałów będą również wydawane. Zanim to nastąpi, streszczenia referatów, wygłaszanych na posiedzeniach Wydziałów, będą włączane do "Rocznika". Obowiązki redaktora "Rocznika" Zarząd powierzył prof. Jerzemu Chodkowskiemu z Wydziału III.

Zanim "Rocznik" się ukaze, zaczęliśmy wydawać Komunikat w formie pisma powielonego. Będzie on informował członków o bieżącej działalności Towarzystwa. Pierwszy numer został już powielony i dziś rozdany.

Podstawą materialną, umożliwiającą nasze działania, są dotacje PAN i składki członkowskie. W roku bieżącym otrzymaliśmy od PAN dotację w sumie 235 tys. zł., a składki członkowskie za okres 2 lat dały około 65 tys., co łącznie stanowi około 300 tys. zł. i wystarcza na pokrycie bieżących wydatków administracyjnych i na organizowanie zebrań naukowych w opłacanych przez nas salach. Natomiast wydawanie "Rocznika" będzie wymagało dodatkowych funduszy.

Bardzo istotnym warunkiem dalszej działalności naszego Towarzystwa jest uzyskanie lokalu dla Sekretariatu, na zebrania Zarządu i mniej liczne zebrania naukowe Wydziałów. Od pomyślnego rozwiązania tego problemu zależy w dużym stopniu normalne funkcjonowanie naszego Towarzystwa. Bez stałego lokalu, bez dobrze zorganizowanych pomocy audio-wizualnych wszelka działalność odczytowa jest obecnie bardzo utrudniona.

Na zakończenie tego krótkiego sprawozdania trzeba podkreślić, że mimo trudności lokalowych, statowych, materiałowych i wydawniczych działalność TINW rozwija się pomyślnie.